

Nya strategier krävs - BiS och Creative Commons

Tobias Willstedt

Den påbörjade diskussionen inom BiS angående Creative Commons och upphovsrätt i allmänhet har varit givande att följa. Mer än något tycks det mig att diskussionen visar hur Internet har påverkat vårt sätt att dela information och hur vi måste anpassa vår strategi för en ny spelplan. "Maximal informations-spridning" är ett begrepp som används i diskussionen. Det är intressant.

Det material som vi producerar blir ju på sätt och vis tillgängligt för alla med internetuppkoppling när vi lägger upp det på en öppen webbsida. Det är också extremt enkelt för alla att ta det material som finns tillgängligt på internet och ändra på det i efterhand. Det öppna nätet är ett myller av informationsändring och utbyte, där nya aktörer etablerar sig hela tiden.

Utvecklingen går väldigt fort. Vi lever redan i en tid där det är barnsligt lätt att bearbeta och sprida andras information. Att försöka skydda sin upphovsrätt i den situationen är svårt. Fråga vilket stort multinationellt företag som helst om detta. Däremot finns det också en massa potential i den oreglerade situation som råder och en del av potentialet finns just i CC-licenser som försöker reglera rådande situation och gör något positivt av den. Därmed är det inte sagt att detta är utan problem för producenter av text och annat material. Men vi måste förhålla oss till denna nya situation på ett annat sätt än tidigare.

Ett virus

Jag menar att uppluckrandet av upphovsrätten inte enbart ställer till problem för individuella upphovsrättsinnehavare utan även för kapitalismen i stort. De stora medieproducerande företagen tvingas omorganisera sig och får problem. Kanske kan vi här finna en öppning för att etablera ett annat, bättre system. CC-licensens försvarare menar att den skapar en växande allmänning. Siv Wold-Karlsen skriver att en allmänning måste skyddas från exploatering och vinstintressen för att överleva. Den CC-licens som BiS har antagit ger inget skydd då den tillåter kommersiella intressen att använda texterna. Arvid Lund och Anders Jensen-Urstud menar att CC-

"...uppluckrandet av upphovsrätten inte enbart ställer till problem för individuella upphovsrättsinnehavare utan även för kapitalismen i stort."

"Kan en person eller ett företag äga vissa ord, yttranden, slogans och idéer?"

licensen fungerar som ett virus som angriper det privata ägandet när kommersiella intressen försöker använda det. Ett verk som är under CC-licens kan delas hur många gånger som helst och kan därför inte inhägnas av kommersiella aktörer. Snarare bidrar kommersiella aktörer bara till dess spridning.

Tanken på CC-licenser kan fungera som en trojansk häst för kapitalismen är tilltalande. Jag tycker också att det är problematiskt att hävda att man försvarar upphovsrätten som någon slags facklig kamp för författare. I grunden så försvarar man också rådande systemet genom att göra det. Jag menar att det är en dålig strategi för en facklig kamp. Upphovsrättsinnehavande idag är big business som genererar massvis med pengar åt de som redan har: ett spel där de stora förlagen och mediekoncernerna är vinnarna och producenterna snarast är förlorarna. Hur många författare tjänar idag nog till sitt uppehälle under rådande system? Om inte annat luckrar CC-licenser och fildelning i största allmänhet upp gamla maktstrukturer.

Siv Wold-Karlsen menar också att upphovsrätten skyddar yttrandefriheten genom att inte låta någon förvanska våra yttranden. Jag tycker det här är mer komplicerat än vid första anblick. Hur mycket skall en persons yttranden skyddas? Jag undrar om man också kan använda den rätten för att tysta andra. Kan en person eller ett företag äga vissa ord, yttranden, slogans och idéer? Vi ser idag att så är fallet och att detta ägande används för att tysta andra och ofta för att kväva en progressiv utveckling. För att återropa en gammal Bis-artikel - det krävs mindre och mindre för att något skall räknas som ett unikt verk och därmed stänga in idéer ("Solidarisk Opinionsbildning" bis #2 2006). Yttrande, idéer och så vidare är alltid en del av kollektiv process snarare än en individuell.

Det är inte alltid så enkelt att en författare eller upphovsrättsinnehavare skall ha en allsmäktig rätt över sina ord. Det här är några av de anledningar till att jag är positiv till CC-licenser och att även BiS använder sig av dem.

Siv Wold-Karlsen menar också att det är problematiskt med CC-licensen att någon kan bearbeta författarens material utan att det är någon dialog mellan författare och bearbetare. Det är också ett faktum att någon tar ditt verk och på allvar försöker sprida det i denna digitala era så är det väldigt osannolikt att du inte får reda på det om de sprider det någorlunda effektivt. Internet är på gott och ont också en stor bevakningsapparat. På detta sättet är en dialog möjlig mellan författare och bearbetare. Och om någon bearbetar din text utan att visa det för någon så kanske det inte gör så stor skillnad ändå.

Ett resonemang som jag också funderat på är hur det här internetmyllret av information som delas och

***”BiS tryckta
tidskrift
betyder något
som artefakt:
ett slut.”***

bearbetas förhåller sig till den tryckta produkten: i detta fallet föreningen BiS tidskrift. Siv Wold-Karlsen pratar om läsarna “och vår rätt att veta vad det är vi läser. Varifrån det kommer, hur det har bearbetats och av vem”. Här menar jag att t.ex BiS tryckta tidskrift betyder något som artefakt: ett slut. Material på internet är, som det ser ut idag, en del av ett kretslopp, en rörelse, ett svärmskapande. Creative Commons är en anpassning till nätets kollektiva processer (Wikipedia är ett bra exempel på dessa processer) men det finns i vårt gällande exempel fortfarande av ett slut, en färdig produkt, en artefakt. Något att lita på, något som jag tolkar det som att Siv Wold-Karlsen är ute efter. Och lyckligtvis har vi fortfarande det. Denna lösning är något som jag själv kan vara nöjd med men samtidigt hållar jag med Siv Wold-Karlsen att vi bör kunna fatta ett beslut kollektivt som alla kan ställa sig bakom. Jag fortsätter gärna diskussionen om CC-licenser.

bis #4 2010

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.